

**MEDENÎ USUL
HUKUKU**

Prof. Dr. Ali Cem BUDAK

Prof. Dr. Varol KARAASLAN

MEDENÎ USUL HUKUKU

8. BASI

FILİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2024

Eylül 2024

ISBN: 978-625-6134-19-5

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Ali Cem Budak 1986 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olmuş; 1990, 1991 ve 1997 yıllarında sırasıyla İstanbul, Londra ve Bremen Üniversitelerinde yüksek lisans ve doktora (*summa cum laude* derecesi ile) öğrenimlerini tamamlamıştır. İstanbul, Bremen, Koç, Yeditepe ve Kocaeli Üniversitelerinde araştırma görevlisi ve öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Medenî usul ve icra iflas hukuku alanında aralarında *Making Foreign People Pay* (1999), *Medenî Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması* (2000), *İcra ve İflas Hukukunda Kiralayanın Hapis Hakkının Korunması* (2003), *İpotegün Paraya Çevrilmesi* (2008), “*Kılı kırk yarma makinası*” – *Medenî Usul Hukukunda Kavram İctihadı ve Menfaat İctihadı* (2021), *Avrupa'da Hukuk Yargılamasının Kısa Tarihi* (2023) başlıklı eserlerin de bulunduğu kitaplar yayımlamıştır. Hâlen İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğretim üyesidir.

Varol Karaaslan 1997 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olmuş, 2004 yılında Münster Westfälische Wilhelms Üniversitesinde yüksek lisans, 2007 yılında da aynı üniversitede doktora eğitimini tamamlamıştır. *Internationale Zustellungen nach der EuZVO und der ZPO und ihre Auswirkungen auf die Anerkennung der Entscheidungen* (2007), *Medenî Usul Hukukunda Hâkimin Davayı Aydınlatma Ödevi* (2. Bası, 2019)) ve *Tacir Olmayan Gerçek Kişilerin Borç Tasfiye Usulü (Tüketici İflası)* (2021) kitaplarının yazarıdır. Hâlen Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğretim üyesidir.

Öğrencilerimize

Önsöz

Kitabımızın sekizinci basısında kazaî içtihatlar güncellenmiş, Anayasa Mahkemesi kararları değerlendirilmiş ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki sürelerde değişiklik yapan 7499 sayılı Kanun hükümleri metne işlenmiştir.

Bu vesileyle değerli yayıncı Oğuzhan Oruç'un şahsında Filiz Kitabevi çalışanlarına teşekkür ediyoruz.

Kitabın okuyuculara yararlı olmasını dileriz.

Sütlüce, Umuttepe, Eylül 2024

Ali Cem Budak / Varol Karaaslan

İÇİNDEKİLER

KISALTMALARXXIII

GENEL KAYNAKÇA..... XXVII

§ 1- GİRİŞ 1

I. Medenî Usul Hukukunun Konusu..... 1

II. Medenî Usul Hukukunun Amacı..... 3

III. Medenî Usul Hukukunun Tarihî Gelişimi ve Bugünkü Medenî Usul Kanunumuz 5

IV. Medenî Usul Hukukunun Pozitif Kaynakları 10

V. Yargılama Hukuku Güvenceleri ve Medenî Usul Hukuku Bakımından Önemi..... 11

VI. Usul Hükümlerinin Zaman İtibariyle Uygulama Alanı..... 13

VII. Medenî Usul Hükümlerinin Yorumu..... 17

VIII. Usul Hukuku İşlemleri 19

IX. Medenî Usul Hukukunda İlmî ve Kazaî İçtihatlar 22

§ 2- MAHKEME TEŞKİLATI VE YARGI GÖREVLİLERİ 27

I. Yargı Erki ve Adlî Yargı Mahkemeleri 27

II. Hâkimlik Mesleği 29

III. Hâkimlerin Bağımsızlığı 31

IV. Hâkimlerin Tarafsızlığı 33

V. Hâkimin Yasaklılığı ve Reddi 35

VI. Hâkimin Hukukî Sorumluluğu 37

VII. İstinabe..... 39

VIII. Avukatlık..... 40

§ 3- DAVANIN AÇILACAĞI MAHKEME (GÖREV VE YETKİ) 45

I. Davanın Hangi Mahkemede Açılacağı 45

A. Mahkemelerin Görev ve Yetkisi, Hak Arama Hürriyeti ve Tabii Hâkim İlkesi 45

B. Mahkemelerin Görevi 48

1. Görevle İlgili Temel Kurallar.....	48
2. Özel Görevli Mahkemeler	50
a) Sulh Hukuk Mahkemesi	50
b) Asliye Ticaret Mahkemesi.....	50
c) Tüketici Mahkemeleri	53
d) Diğer Özel Görevli Mahkemeler	55
C. Mahkemelerin Yetkisi	56
1. Genel Yetki Kuralı.....	57
2. Sözleşmeye Dayanan Davalarda Yetki	60
3. Haksız Fiil Davalarında Yetki	60
4. Mirastan Doğan Davalarda Yetki	61
5. Taşınmaz Davalarında Yetki	62
6. Karşı Davada Yetki	62
7. Şubeler ve Tüzel Kişilerle İlgili Davalarda Yetki	62
8. Sigorta Sözleşmelerinden Doğan Davalarda Yetki	63
9. Yetki Sözleşmesi.....	64
D. Görevsizlik ve Yetkisizlik Hakkındaki Usulî Savunmaların İleri Sürülmesi.....	71
E. Görevsizlik ve Yetkisizlik Kararı Üzerine Yapılacak İşlemler ve Yargı Yerinin Belirlenmesi	72

Ş 4- YARGILAMA HUKUKU GÜVENCELERİ VE YARGILAMAYA HÂKİM OLAN İLKELER.....

I. Yargılama Hukuku Güvenceleri	75
A. Adil Yargılanma Hakkı	75
B. Hukukî Dinlenilme Hakkı	78
II. Yargılamaya Hâkim Olan İlkeler	80
A. Aleniyet İlkesi.....	81
B. Doğrudanlık İlkesi	83
C. Usul Ekonomisi İlkesi.....	86
D. Tasarruf İlkesi.....	88
E. Taraflarca Getirilme İlkesi	90
F. Hâkimin Davayı Aydınlatma Ödevi.....	92
G. Tarafların Dürüst Davranma ve Doğruyu Söyleme Ödevi	98
H. Yargılamayı Hâkimin Sevki ve İdare Etmesi	100
III. Yargılama Hukuku Güvencelerinin ve Yargılamaya Hâkim Olan İlkelerin İhlali	101

§ 5- DAVADA TARAFLAR.....	103
I. Taraf Kavramı	103
II. İki Taraf Sistemi	104
III. Taraf Ehliyeti, Dava Ehliyeti ve Dava Takip Yetkisi	105
A. Taraf Ehliyeti	105
B. Dava Ehliyeti	110
C. Dava Takip Yetkisi	113
IV. Davaya Vekâlet.....	116
V. Taraflara İlişkin Dava Şartlarının İncelenmesi	118
VI. Davada Tarafın Yanlış Gösterilmesi	119
§ 6- DAVA ARKADAŞLIĞI VE DAVAYA MÜDAHALE	121
I. Dava Arkadaşlığı	121
A. İhtiyarî Dava Arkadaşlığı	121
B. Mecburî Dava Arkadaşlığı	124
II. Fer'î Müdahale ve Davanın İhbarı	128
A. Fer'î Müdahale.....	129
B. Davanın İhbarı.....	133
III. Aslî Müdahale	135
IV. Cumhuriyet Savcısının Davada Yer Alması	137
§ 7- TEBLİGAT, SÜRELER, ESKİ HÂLE GETİRME VE ADLÎ TATİL.....	139
I. Tebligat	139
A. Genel Olarak	139
B. Tebligat Usulleri	140
C. Milletlerarası Tebligat	143
II. Süreler ve Eski Hâle Getirme	146
A. Süreler.....	146
B. Eski Hâle Getirme.....	148
III. Adlî Tatil	150
§ 8- DAVA TÜRLERİ.....	153
I. Giriş	153
II. Hukukî Himayenin Niteliğine Göre Dava Türleri.....	153

A. Eda Davası.....	153
B. Tespit Davası.....	154
C. İnşâî Dava.....	156
III. HMK'da Yer Verilen Diğer Dava Türleri	158
A. Kısmî Dava.....	158
B. Belirsiz Alacak Davası	160
C. Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)	165
D. Terditli Dava.....	167
E. Seçimlik Dava	167
F. Topluluk Davası.....	168
§ 9- DAVA ŞARTLARI VE İLK İTİRAZLAR	171
I. Dava Şartları.....	171
A. Mahkemeye İlişkin Dava Şartları.....	172
1. Türk Mahkemelerinin Yargı Yetkisinin (Yargı Hakkının) Bulunması	172
2. Yargı Yolunun Caiz Olması	172
B. Taraflara İlişkin Dava Şartları	177
C. Dava Konusuna İlişkin Dava Şartları.....	177
1. Hukukî Menfaat	177
a) Eda Davalarında Hukukî Menfaat	179
b) Tespit Davalarında Hukukî Menfaat	180
c) İnşâî Davalarda Hukukî Menfaat.....	181
2. Derdestlik.....	181
3. Kesin Hüküm Bulunmaması	184
4. Gider Avansı.....	184
5. Teminat.....	186
6. Diğer Dava Şartları	187
II. Dava Şartlarının İncelenmesi.....	188
III. İlk İtirazlar	189
A. İlk İtirazların İleri Sürülmesi	190
B. İlk İtirazların İncelenmesi	190
§ 10- DAVA KONUSU, DAVANIN AÇILMASI VE KARŞI DAVA.....	191
I. Dava Kavramı ve Davanın Konusu.....	191

II. Davanın Açılması ve Dilekçeler Aşaması	196
A. Dava Dilekçesi	197
1. Dava Dilekçesinin Zorunlu Unsurları	197
2. Dava Dilekçesinin Zorunlu Olmayan Unsurları.....	200
B. Dava Açılması ve Sonuçları	203
C. Cevap Dilekçesi	207
D. Savunma Araçları	208
E. İkinci Dilekçeler Aşaması.....	214
III. Karşı Dava.....	214

§ 11- İDDİA VE SAVUNMANIN DEĞİŞTİRİLMESİ VE GENİŞLETİLMESİ YASAĞI VE İSLAH **219**

I. İddia ve Savunmanın Değiştirilmesi ve Genişletilmesi Yasağı	219
II. İslah	225

§ 12- DAVANIN GERİ ALINMASI, DAVA KONUSUNUN DEVRİ, İRADİ TARAF DEĞİŞİKLİĞİ **231**

I. Davanın Geri Alınması	231
II. Dava Konusunun Devri	232
III. İradî Taraf Değişikliği	233

§ 13- ÖN İNCELEME **237**

§ 14- TAHKİKAT **243**

I. İsticvap	245
II. Tarafların Dinlenmesi	247
III. Tutanaklar	248
IV. Dosyanın İşlemden Kaldırılması	249
V. Ön Sorun	250
VI. Bekletici Sorun	251
VII. Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması	253

§ 15- İSPAT VE DELİLLER **257**

I. İspat Hukukuna İlişkin Bazı Temel Kavram ve Müesseseler	257
A. İspat Kavramı	257

B. İkrar.....	258
C. İspat Yüğü	263
1. İspat Yüğüne İlişkin Temel Kavramlar	263
2. İspat Yüğü Bakımından Özellik Arz Eden Durumlar.....	265
D. İspat Ölçüsü.....	267
E. İspat Gücü	269
F. Somutlaştırma Yüğü.....	270
G. Karineler	271
II. Deliller	275
A. Delil Sistemleri	275
B. Hukuka Aykırı Deliller.....	276
C. Delil Sözleşmeleri.....	279
D. Delillerin İleri Sürülmesi.....	280
E. Delil Türleri	286
1. Kesin Deliller	287
a) Senet.....	287
aa. Senet ve Belge Kavramları	287
bb. İspat Şartı-Geçerlilik Şartı Ayrımı	289
cc. Senetlerin İspat Gücü	290
dd. Senetlerin Üçüncü Kişilere Karşı İspat Gücü	293
ee. Senet ve Belgelerin Mahkemeye İbrazı.....	294
ff. Ticarî Defterlerle İspat	296
b) Yemin	299
c) Kesin Hüküm	302
2. Takdirî Deliller.....	302
a) Tanık Beyanı.....	303
aa. Tanıklıktan Çekinme.....	305
i. Kişisel Nedenlerle Tanıklıktan Çekinme.....	305
ii. Sır Nedeniyle Tanıklıktan Çekinme	306
iii. Menfaat İhlali Tehlikesi Nedeniyle Tanıklıktan Çekinme.....	306
bb. Tanık Beyanının Değerlendirilmesi	308
b) Bilirkişi.....	309
aa. Genel Olarak	309
bb. Bilirkişilik Kanunu ile Yapılan Düzenlemeler	309

cc. Bilirkişi Raporu	312
dd. Bilirkişi Raporunun Değerlendirilmesi	315
ee. Bilirkişinin Hukukî Sorumluluğu	317
c) Keşif	317
d) Kanunda Düzenlenmemiş Deliller	319
III. Senetle İspat Zorunluluğu	319
A. Temel Kural	319
B. Senetle İspat Zorunluluğunun İstisnaları	322
1. Ticarî Defterlerle İspat Usulünün Senetle İspat Zorunluluğu ile İlişkisi	322
2. Manevî İmkânsızlık Hâlleri	323
3. Maddî İmkânsızlık Hâlleri	324
4. Delil Başlangıcı	325
C. Senede Karşı Senetle İspat Zorunluluğu	327
§ 16- SÖZLÜ YARGILAMA VE HÜKÜM	331
I. Sözlü Yargılama	331
II. Karar ve Hüküm	332
III. Hükümün Tashihi, Tavzihi ve Tamamlanması	336
IV. Hükümün Etkileri ve Kesin Hüküm	337
A. Genel Olarak	338
B. Şekî Anlamda Kesin Hüküm	338
C. Maddî Anlamda Kesin Hüküm	339
1. Maddî Anlamda Kesin Hükümün Unsurları	339
2. Kesin Hükümün Etkileri	340
a. Kesin Hükümün Olumsuz (Dava Şartı) Etkisi	340
b. Kesin Hükümün Olumlu (Kesin Delil) Etkisi	341
c. Yenilik Doğuran (İnşai) Etki	343
d. Kesin Hükümün Unsur Etkisi	343
3. İlamların Belge Olarak Delil Teşkil Etmesi	344
4. Kesin Hükümün Kişi Bakımından Sınırları	345
5. Ceza Mahkemesi Kararının Hukuk Mahkemesini Bağlaması	346
§ 17- HÜKÜM VE USULÎ RET DIŞINDAKİ NİHAÎ KARARLAR	351
I. Giriş	351

II. Davaya Son Veren Taraf İşlemleri	352
A. Davadan Feragat ve Davayı Kabul	354
B. Sulh	356
III. Davanın Açılmamış Sayılması	359
IV. Davanın Konusuz Kalması	361
§ 18- YARGILAMA GİDERLERİ VE ADLÎ YARDIM	363
I. Yargılama Giderleri	363
II. Adlî Yardım	368
§ 19- BASİT YARGILAMA USULÜ	371
§ 20- GEÇİCİ HUKUKÎ KORUMA TEDBİRLERİ	375
I. Genel Olarak	375
II. İhtiyatî Tedbir	376
A. İhtiyatî Tedbir Türleri	377
B. İhtiyatî Tedbirde Yargılama Usulü	378
1. İhtiyatî Tedbirde Görev ve Yetki	378
2. Tedbir Talebi	379
3. İhtiyatî Tedbirde Teminat	379
4. İhtiyatî Tedbir Kararına İtiraz ve Kanun Yolu	379
5. İhtiyatî Tedbir Kararının Uygulanması ve Tedbiri Tamamlayan İşlemler	381
6. İhtiyatî Tedbir Dolayısıyla Tazminat	382
III. Delillerin Tespiti	382
§ 21- ÇEKİŞMESİZ YARGI	385
I. Genel Olarak	385
II. Çekişmesiz Yargı İşleri	388
III. Çekişmesiz Yargı İşlerinin Sınıflandırılması	388
IV. Çekişmesiz Yargı Organları	390
V. Çekişmesiz Yargıda Görev ve Yetki	390
VI. Bir İşin Yargılama Sırasında Çekişmesiz Olmaktan Çıkıp Çekişmeli Yargı Alanına Girmesi	391
VII. Çekişmesiz Yargıda İlgililer	393

VIII. Çekişmesiz Yargıda Üçüncü Kişilerin Yargılamaya Katılması	393
IX. Çekişmesiz Yargıda Yargılama Usulü	394
A. Çekişmesiz Yargıda Yargılamanın Başlaması	395
B. Çekişmesiz Yargıda Yargılama Konusunun Belirlenmesi	395
C. Çekişmesiz Yargıda Re’sen Araştırma İlkesinin Uygulanması	396
D. Çekişmesiz Yargıda Yargılamanın Sona Ermesi	396
1. Talebin Geri Alınması, Feragat, Kabul ve Sulh.....	396
2. Nihai Karar	396
E. Çekişmesiz Yargıda Kanun Yolları.....	397
1. Çekişmesiz Yargı Kararlarına Karşı İstinaf	397
2. Çekişmesiz Yargı Kararlarına Karşı İtiraz	399
a. Adın Değiştirilmesine İtiraz	399
b. Vesayet ile İlgili Çekişmesiz Yargı İşlerinde İtiraz	400
aa. Vasi Tayinine İtiraz	400
bb. Vasinin Azline İlişkin Sulh Hukuk Mahkemesi Kararına İtiraz	400
cc. Sulh Hukuk Mahkemesinin Vesayet Makamı Olarak Verdiği Kararlara İtiraz	400
§ 22- KANUN YOLLARI	403
I. Genel Bilgiler	403
II. HMK’nın Kanun Yollarına İlişkin Hükümleri.....	406
A. HMK’nın Kanun Yolları Hükümlerinin Zaman İtibarıyla Uygulanması	406
B. HMK’ya Göre Kanun Yolları.....	411
1. İstinaf	411
a. İstinaf Başvurusu.....	412
aa. Yetkili İstinaf Mahkemesi	412
bb. İstinaf Edilebilecek Kararlar	412
cc. İstinaf Gerekçesi ve Talep Sonucu.....	416
dd. İstinafa Hangi Tarihte Başvurulmuş Sayılacağı.....	417
ee. İstinaf Süresi.....	417
ff. İstinaf Dilekçesine Cevap ve Katılma Yoluyla İstinaf	419
gg. İstinaftan Feragat.....	420
hh. İstinafın İcraya Etkisi	420
b. İstinaf İncelemesi	424

aa. İstinafta Ön İnceleme	424
bb. İstinafta Esastan İnceleme	427
c. İstinafta Karar	430
aa. Bölge Adliye Mahkemesinin Duruşma Yapmadan ve Kesin Olarak Karar Vereceği Hâller	434
i. Davaya Bakması Yasak Olan Hâkimin Karar Vermiş Olması ve İleri Sürülen Haklı Ret Talebine Rağmen Reddedilen Hâkimin Davaya Bakmış Olması	434
ii. Mahkemenin Görevli ve Yetkili Olmasına Rağmen Görevsizlik veya Yetkisizlik Kararı Vermiş Olması veya Mahkemenin Görevli ya da Yetkili Olmamasına Rağmen Davaya Bakmış Bulunması	436
iii. Diğer Dava Şartlarına Aykırılık Bulunması	437
iv. Mahkemece Usule Aykırı Olarak Davanın veya Karşı Davanın Açılmamış Sayılmasına Karar Verilmiş Olması	438
v. Mahkemece Usule Aykırı Olarak Davaların Birleştirilmesine veya Ayrılmasına Karar Verilmiş Olması	438
vi. Mahkemece Uyuşmazlığın Çözümünde Etkili Olabilecek Ölçüde Önemli Delillerin Toplanmamış veya Değerlendirilmemiş Olması ya da Talebin Önemli Bir Kısmı Hakkında Karar Verilmemiş Olması	441
bb. Bölge Adliye Mahkemesinin Duruşma Yapmadan Esasa İlişkin Karar Vereceği Hâller	443
d. İstinaf İncelemede Yapılamayacak İşlemler	445
2. Temyiz	448
a. Temyiz Başvurusu	449
aa. Temyiz Edilebilecek Kararlar	449
bb. Temyiz Sebepleri ve Talep Sonucu	451
cc. Temyize Hangi Tarihte Başvurulmuş Sayılacağı	455
ee. Temyiz Dilekçesine Cevap ve Katılma Yoluyla Temyiz	455
ff. Temyiz Dilekçesinin Hangi Yargıtay Dairesine Gönderileceği (Yargıtay Daireleri Arasındaki İş Bölümü)	455
gg. Temyizden Feragat	456
hh. Temyizin İcraya Etkisi	457
b. Temyiz İncelemesi	457
aa. Temyizde Ön İnceleme	457
bb. Temyizde Esastan İnceleme	457

c. Temyizde Karar	459
d. Bozma Kararı Üzerine Yapılacak İşlemler	461
3. Kanun Yararına Temyiz	469
4. Yargılamanın İadesi.....	470
C. HUMK'un Eski (20.07.2016 Tarihinden Önce Karara Bağlanan Davalarda Uygulanan) Hükümlerine Göre Kanun Yolları	476
1. HUMK'un Eski Kanun Yolları Hükümlerinin Zaman İtibarıyla Uygulama Alanı.....	477
2. Temyiz.....	477
a. Temyiz Başvurusu	477
aa. Temyiz Edilebilecek Kararlar	477
bb. Temyiz Sebepleri ve Talep Sonucu	478
cc. Temyize Hangi Tarihte Başvurulmuş Sayılacağı	480
dd. Temyiz Süresi	481
ee. Temyiz Dilekçesine Cevap ve Katılma Yoluyla Temyiz.....	481
ff. Temyiz Dilekçesinin Hangi Yargıtay Dairesine Gönderileceği (Yargıtay Daireleri Arasındaki İş Bölümü).....	481
gg. Temyizden Feragat.....	482
hh. Temyizin İcraya Etkisi	482
b. Temyiz İncelemesi.....	482
aa. Temyizde Ön İnceleme.....	482
bb. Temyizde Esastan İnceleme	482
c. Temyizde Karar	483
d. Bozma Kararı Üzerine Yapılacak İşlemler	483
3. Kanun Yararına Temyiz	484
4. Karar Düzeltme Yolu	485
§ 23- TAHKİM.....	489
I. Giriş	489
II. Tahkim Hükümlerinin Uygulama Alanı.....	490
III. Tahkime Elverişlilik.....	492
IV. Tahkim Sözleşmesi	493
V. Tahkimde Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	495
VI. Tahkim İtirazı.....	496
VII. Tahkimde Geçici Hukukî Koruma	496

VIII. Hakemlerin Seçimi	498
IX. Hakemlerin Kendi Yetkileri Hakkında Karar Vermeleri.....	499
X. Tahkim Yargılamasında Usul	500
XI. Hakemlerin Hakkaniyet ve Nasafet Kurallarına Göre Karar Vermeleri.....	501
XII. Hakem Yargılamasında Tebligat	502
XIII. Hakem Kararlarının İptali	503
XIV. Hakem Kararlarının İcra Kabiliyeti	505
XV. Hakem Kararlarına Karşı Yargılamanın İadesi.....	506
§ 24- ARABULUCULUK.....	509
I. Genel Olarak.....	509
II. Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nda Arabuluculuk	512
A. Arabuluculuk ve Arabulucular.....	512
B. Arabuluculuğa Elverişlilik	514
C. Arabuluculuğa İlişkin Temel Kurallar.....	515
D. Arabuluculuk Faaliyeti	516
III. Dava Şartı Olarak Arabuluculuk.....	519
A. Dava Şartı Olarak Arabuluculuk Hakkındaki Genel Hükümler.....	519
B. İş Davalarında Arabuluculuk	523
C. Ticarî Davalarda Arabuluculuk	526
D. Tüketici Davalarında Arabuluculuk	527
IV. Arabuluculuk Sonucunda Yapılan Milletlerarası Sulh Anlaşmaları Hakkında Birleşmiş Milletler Konvansiyonu	528
KAVRAMLARA GÖRE ARAMA CETVELİ	531
KANUN MADDELERİNE GÖRE ARAMA CETVELİ	543

KISALTMALAR

AAÜT	Avukatlık Asgarî Ücret Tarifesi
ABD	Ankara Barosu Dergisi
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Aile Mahk. K.	Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun
aşa.	aşağıda
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Av. K.	Avukatlık Kanunu
AY	Anayasa
AYM	Anayasa Mahkemesi
b.	bent
BAM	Bölge Adliye Mahkemesi
Başv. No:	Başvuru numarası
BATİDER	Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
bkz.	bakınız
C.	Cilt
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu
çev.	çeviren
DEÜHFD	Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DÜHFD	Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
dn.	dipnotu
E.	Esas
Ed.	Editör
E-duruşma Yönetmeliği	Hukuk Muhakemelerinde Ses ve Görüntü Nakledilmesi Yoluyla Duruşma İcrası Hakkında Yönetmelik
EÜHFD	Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
FSEK	Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
HD	Hukuk Dairesi

Kısaltmalar

HFD	Hukuk Fakültesi Dergisi
HGK	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HMK	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HSK	Hâkimler ve Savcılar Kanunu
HUMK	Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İBD	İstanbul Barosu Dergisi, İstanbul Barosu Mecmuası
İBK	İçtihadı Birleştirme Kararı
İİD	Yargıtay İcra ve İflas Dairesi
İİK	İcra ve İflas Kanunu
İTBFD	İktisadî ve Ticarî Bilimler Fakültesi Dergisi
İÜ	İstanbul Üniversitesi
İÜEF	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
İÜHFM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İzBD	İzmir Barosu Dergisi
K.	Kanun, Karar
karş.	karşılaştırınız
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
kn.	kenar numarası
KTK	Karayolları Trafik Kanunu
m.	madde ¹
Mahkemeler Teşkilatı K.	5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun
MERNİS	Merkezî Nüfus İdaresi Sistemi
MİHBİR	Medenî Usul ve İcra İflas Hukukçuları Birliği
MİHDER	Legal Medenî Usul ve İcra-İflas Hukuku Dergisi
MÖHUK	Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
MTK	Milletlerarası Tahkim Kanunu
MÜHFHAD	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
NK	Nizasız Kaza
OJ	Official Journal of the European Union
RG	Resmî Gazete

¹ Sadece “m.” kısaltması ve madde numarası belirtilerek yapılan atflar HMK’nın ilgili maddesine yapılmıştır.

Kısaltmalar

RGZ	Entscheidungen des Reichsgerichts in Zivilsachen
S.	Sayı
s.	sayfa
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
s. K.	sayılı Kanun
SMK	Sınâi Mülkiyet Kanunu
T.	Tarih
TAAD	Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBB	Türkiye Barolar Birliği
TBBD	Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	Türk Borçlar Kanunu
TCK	Türk Ceza Kanunu
TKHK	Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TMK	Türk Medenî Kanunu
TNB	Türkiye Noterler Birliği
TTK	Türk Ticaret Kanunu
vd.	ve devamı
Yasa HD	Yasa Hukuk Mevzuat ve İçtihat Dergisi
YD	Yargıtay Dergisi
YKD	Yargıtay Kararları Dergisi
Yönetmelik	Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdarî ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik
yuk.	yukarıda
YÜHFD	Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

GENEL KAYNAKÇA

- Alangoya, H. Yavuz, Medenî Usul Hukuku Esasları, İstanbul: Nemaş Matbaası, C. 1, 2000, C. 2, 2001.
- Alangoya, Yavuz/Yıldırım, Kamil/Deren Yıldırım, Nevhis, Medenî Usul Hukuku Esasları, 7. Bası, İstanbul: Beta Yayınları, 2009.
- Ansay, Sabri Şakir, Hukuk Yargılama Usulleri, 7. Bası, Ankara: Ankara Hukuk Fakültesi Yayınları, 1960.
- Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/Hanağası, Emel, Medenî Usul Hukuku, 9. Bası, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2023.
- Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Erdoğan, Ersin, Medenî Usul Hukuku, 5. Bası, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2022.
- Berkin, Necmeddin, Medenî Usul Hukuku Esasları, İstanbul: Hamle Matbaası, 1969.
- Bilge, Necip/Önen, Ergun, Medenî Yargılama Hukuku Dersleri, 3. Bası, Ankara: Ankara Hukuk Fakültesi Yayınları, 1978.
- Budak, Ali Cem, Karşılaştırmalı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 14. Bası, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2022.
- Erdemir, İter, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C. 1, 2. Bası, Ankara: Sim Matbaacılık, 1998.
- Görgün, Şanal/Börü, Levent/Kodakoğlu, Mehmet, Medenî Usul Hukuku, 11. Bası, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2022.
- Karafakih, İsmail Hakkı, Hukuk Muhakemeleri Usulü Esasları, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1952.
- Karşı, Abdurrahim, Medenî Muhakeme Hukuku, 5. Bası, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2020.
- Kuru, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6 Cilt, 6. Bası, İstanbul: Demir Demir, 2001.
- Kuru, Baki, Medenî Usul Hukuku El Kitabı, 2 Cilt, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2020 (Kuru, Usul El Kitabı).
- Muşul, Timuçin, Medenî Usul Hukuku, 3. Bası, Ankara: Adalet Yayınevi, 2012.
- Öztek, Selçuk, Türk Medenî Yargılama Hukukunda İstinaf ve Temyiz (6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 341-m. 373 Şerhi), Ankara: Yetkin Yayınevi, 2021 (Öztek, İstinaf ve Temyiz).
- Pekcanitez, Hakan, Medenî Usul Hukuku, (Ed. Pekcanitez, Hakan/Özekes, Muhammet/Akkan, Mine/Taş Korkmaz, Hülya), 3 Cilt, 15. Bası, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2017 (Pekcanitez/yazar).

Genel Kaynakça

- Postacıoğlu, İlhan E., Medenî Usul Hukuku Dersleri, 6. Bası, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 1975.
- Postacıoğlu, İlhan/Altay, Sümer, Medenî Usul Hukuku Dersleri, 7. Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015.
- Sungurtekin Özkan, Meral, Türk Medenî Yargılama Hukuku, İzmir: Barış Yayınları, 2013.
- Tanrıver, Süha, Medenî Usul Hukuku, 1. C., 4. Bası, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2021; 2. C., 2. Bası, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2022 (Tanrıver, Usul).
- Ulukapı, Ömer, Medenî Usul Hukuku, Konya: Mimoza Yayınları, 2014.
- Umar, Bilge, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2. Bası, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2014 (Umar, Şerh).
- Üstündağ, Saim, Medenî Yargılama Hukuku, 7. Bası, İstanbul: Nesil Matbaacılık, 2000.
- Yılmaz, Ejder, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 4 Cilt, 4. Bası, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2021 (Yılmaz, Şerh).

Yararlanılan İnternet Kaynakları ve Veri Tabanları

www.e-uyar.com	(e-uyar)
www.hudoc.echr.coe.int	(aihm)
www.hukukturk.com	(hukukturk)
www.kazanci.com.tr	(kazanci)
www.legalbank.net	(legalbank)
www.lexpera.com.tr	(lexpera)
www.uysmazlik.gov.tr	(uysmazlık)
www.yargitay.gov.tr	(yargitay)